

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

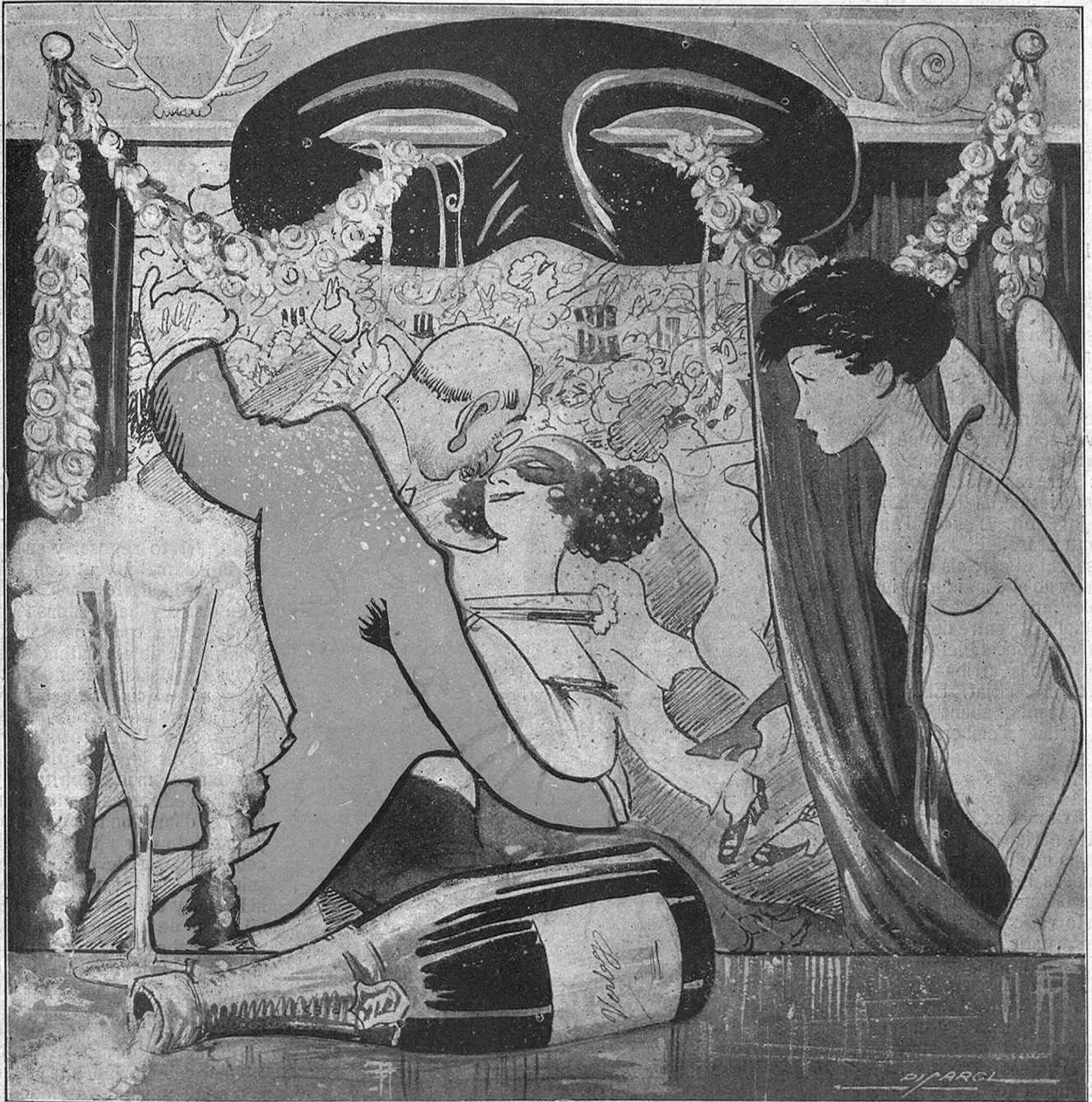
BARCELONA, 3 DE FEBRER DE 1911

Núm. 1675 ————— ANY XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

ENTRADA DE CARNAVAL

EL BALLADOR:—No hi ha com un ball de disfresses, pera contemplar gracies...
CUPIDO, «AL QUITE»:—Y desgracies!

Alegria moderada

No passa any sense que, a l'arribar les disbauxes carnavalesques, ens surti algun cronista de cabells blancs a recordarnos els famosos balls de *La Paloma* y *El Gavilán*, o les animades xerinoles populars del Born, organitzades per en Junyent, el cèlebre espardenyer. Nosaltres, els joves, potser no'ns en donem prou compte, perquè'ns manca'l contrast, que es indispensable en tota comparació, però les persones de llarga vida y de poca o molta memoria, coincidint ab rara unanimitat, estan conformes en assegurar que'ls Carnestoltes barcelonins van tant de baixa, que, si no surt un nou espardenyer a posarhi remei, o un sabater a posarhi mitges soles, molt prompte de la típica Magestat no se'n cantarà gall ni gallina.

La nostra joventut actual està ineducada pera la celebració d'esplèndides y originals festes carnavalesques, a la manera de París, de Nissa, de Gènova o de Venècia. Li manca depuració en el gust y li sobra aburriment. Els nostres joves són joves perquè tenen vint anys, o vinticinc, o trenta: per res més. No senten l'entusiasme, la febre boja de la joventut. L'excés d'entusiasme, el fred de la raó, els ha ressecat el cor, als nostres joves; y ab el cor aixut es impossible fer gresca. Encara que s'omplin el ventre de xampany, l'efervescència del vi de l'alegria no'ls arriba mai a fer l'efecte desitjat. Els nostres adolescents, abans d'alegrarse, primer s'emborratxarien.

Ara mateix, un grupu d'artistes parlen d'organisar a Barcelona una festa a l'estil dels famosos balls de *Quatz'Arts*, una bacanal lluida, refinada, aristocràtica, en la qual el bon gust artistic y el fruiment del goig s'hi armonisin ab tots els delicats matissos de l'esperit y de la materia...

No es que'ls augurem un fracàs complert, als nostres aixerrits artistes, però desde ara pot afirmarse, sense por d'errarla, que, en cas de que la festa arribi a realisarse, seran

ben pocs els concurrents. Es que no creiem massa en l'alegria de la nostra joventut alegre. Figureuvos per un moment el quadro extraordinariament desencaixat que representaria un assalt de màscares *decentes* al domicili del Comitè de Defensa Social. Doncs les festes carnavalesques de nostra ciutat no han passat mai d'això. Es la veritable disfressa de l'alegria, un trajo d'arlequí que li ve gran, balder, pesat, guarnit tot ell de picarols, però que no sonen perquè són vuids, perquè no tenen ànima.

Això per lo que toca als actors de la diada, ja que la mateixa crisis trobem avui en la multitut, en el bon poble que fa d'espectador. Aquest ha rigut tant, ja, durant l'any, al contemplar l'eterna rua d'imbecils mascarots que pretenen enlluernarlo ab el titol de «classes directores», que quan arriba l'hora d'haver de riure per ordre del calendari no li

queden rialles ni per compliment. El barceloní pacífic y moderat, aquesta mena de seny ab cames, està ja tan tip de veure comparses grotesques d'administradors fuls, de politics fracassats, de poetes mansos, de guerrers de llauna y de comerciants lladres, que quan es l'hora de veure'ls passar en caricatura ja no té ni esma de badar. Se llença al carrer ab voluntat de riure, sí, però li'n priva un extrany lligament de barres. Aquet lligament es el seny y la moderació. El barceloní surt a contemplar la clàssica rua ab aquell posat seu tan caracteristic d'home bonatxó, templat, circunspecte, formal, seriós..., y no'l fan riure ni a trets de browning. Per això l'immensa corrúa de badocs, més que batalló a la conquesta de l'alegria, sembla l'acompanyament d'un enterro.

Aquet to reposat y auster de la nostra joventut actual me recorda una curiosa anèdota ocorreguda a Alfons Karr y que jo ara aquí vos voldria transmetre ab els mateixos esprit y exquisida gracia ab que ho conta el cèlebre escriptor en el seu llibre *Les femmes*.

Trobantse l'Alfons Karr acompanyat de dues distingides dames, molt espirituals y molt ben educades, en un menjadoret d'una fonda, va estar patint tota una nit lo inexplicable, a causa de que, en un salonet reservat que al costat hi havia, y del qual sols un debil envà de fusta els separava, hi acabaven d'entrar mitja dotzena de joves de vint a trenta anys, disposats a fer un apat. Al sentir les veus dels joves veïns, l'home va posarse a tremolar de por. Ell se recordava prou de lo que, en la seva joventut, significaven aquets apats d'amics: xeflis esbogerats, verbositat desenfrenada,

AL BO DE LA DANSA

—Ai, jove, no s'apassioni tant!...

—No puc ferhi més; en aquets moments me sento romantic.

Don Pau Ciutadà, en la darrera sessió municipal

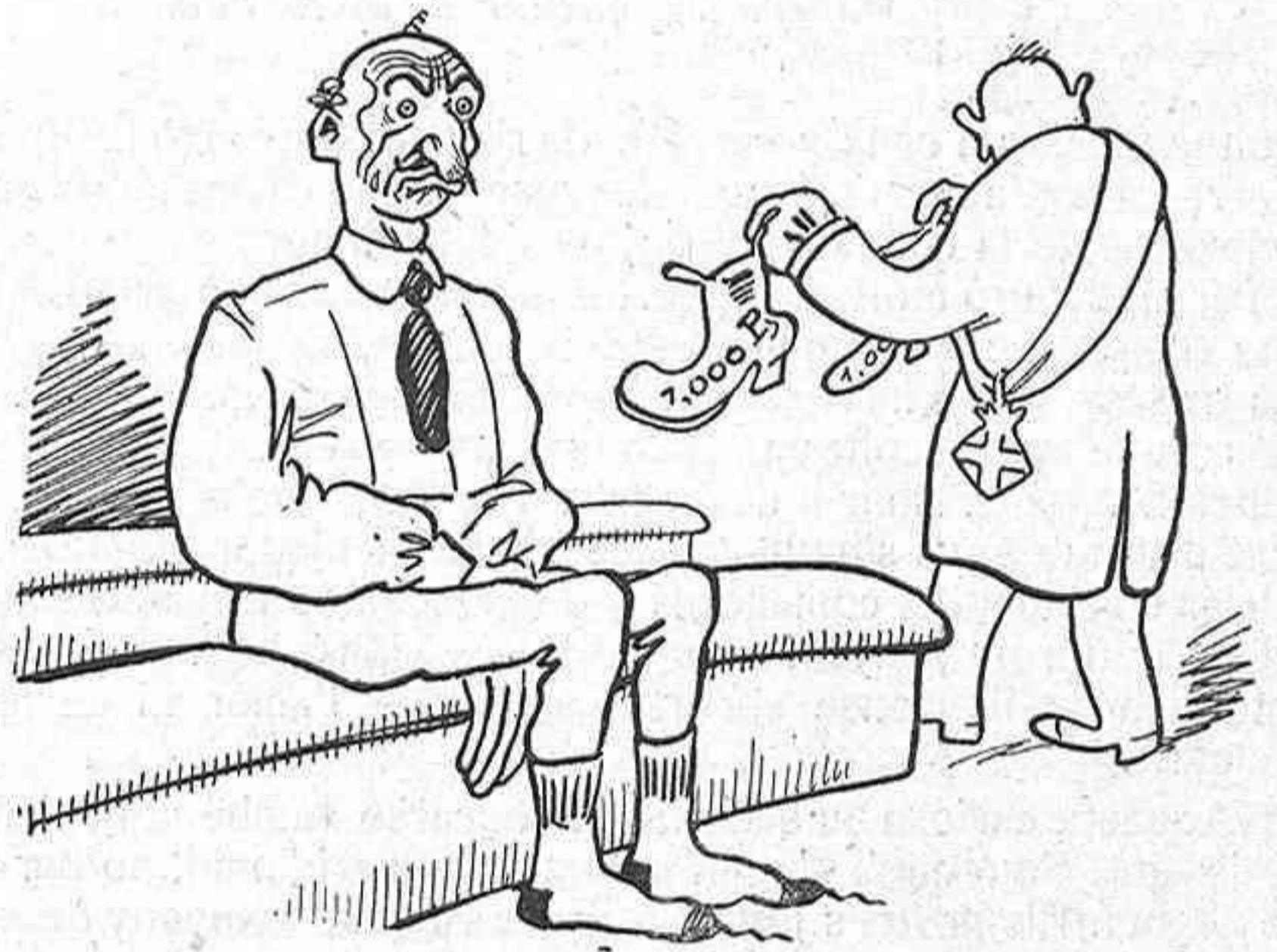
Aprovada l'acta de la sessió anterior...

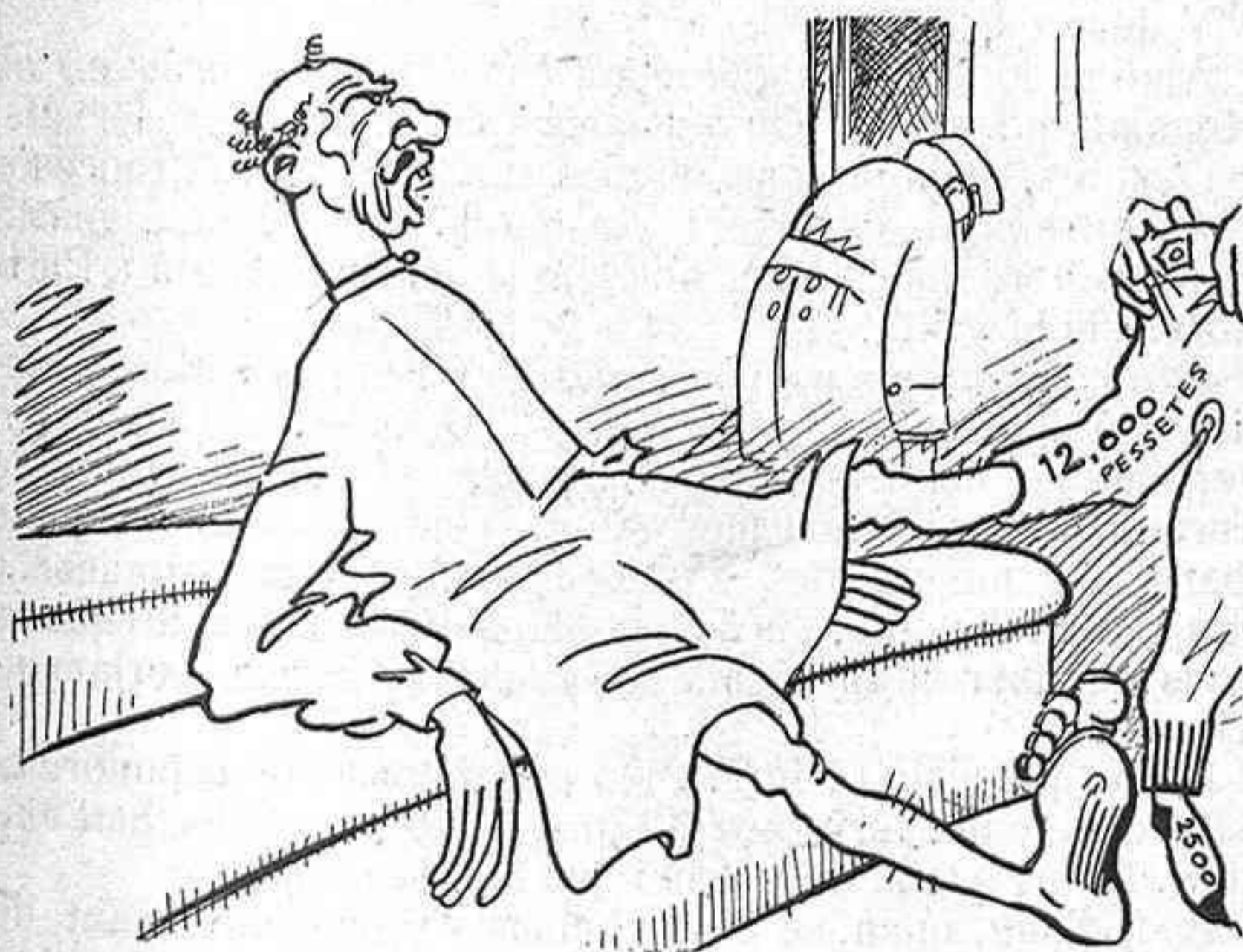
S'entra en la discussió d'uns gastos pera un còlera que, afortunadament, no hi ha hagut, y els d'un xeflis que, desgraciadament, s'ha realitzat...

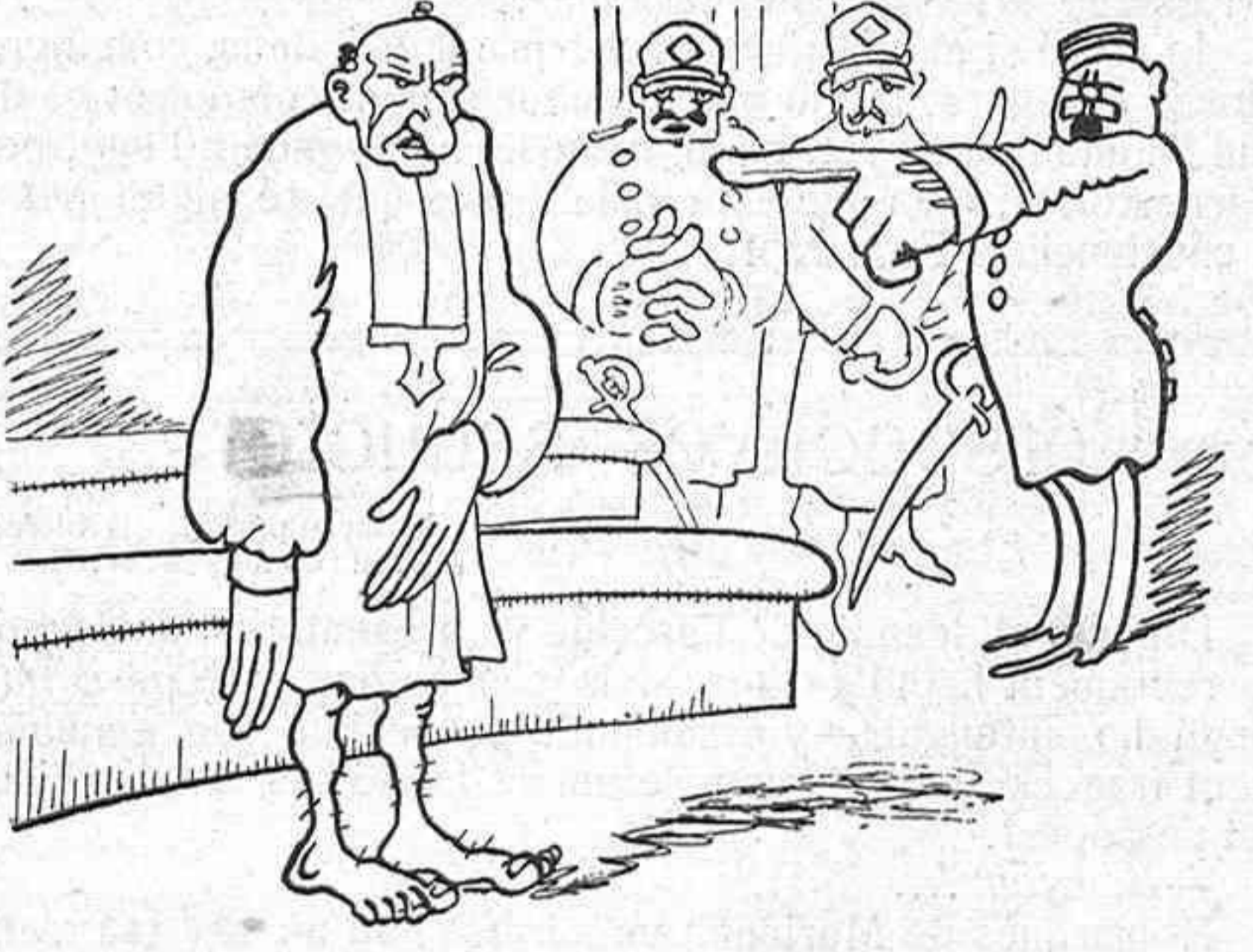
S'acorda per aclamació la subvenció als advocats y al tec dels quintos...

Se proposa immediatament una alegre excursió a Valls...

Y, finalment, se vota per unanimitat un pressupost d'iluminació pública...

Lo qual no priva que don Pau Ciutadà's quedi completament a les fosques, y, lo que es més trist, en camisa.

VACILACIÓ

—No sé què fer... L'un m'ofereix el cor...
l'altre, m'brinda la bossa... ¡Si jo trobés la
manera de quedar be ab tots dos!...

contes picants a crits y corejats de rialles... Per això l'Alfons Karr, tement a cada punt que les respectables dames s'escandalisarien de la conversa dels joves del salonet reservat, va sofrir molt, però molt, fins que, tot prestant, involuntariament, una gran atenció a lo que deien els reunits, va conèixer, per les trasses, que s'havien anat animant ab el xampany. El famós novel·lista escoltava, escoltava àvidament..., y joh, decepció!... va arribar a descobrir, a l'últim, que'ls joves de vint a trenta anys s'havien tancat en un menjador intim pera parlar d'assumptes comercials y de jugades de Borsa. Sis homes a la flor de la vida, al bo de les passions, havien passat tota una vetlla sense sortir a parlar de l'amor ni de les dones!...

Aquesta curiosa anècdota pot aplicarse també al nostre, de jovent. Sinó que'l d'aquí, com a més meridional, no parla de negoci. Els nostres joves, a l'hora en que'l xampany deixa sentir el seu efecte, a l'hora de les grans inspiracions y les grans eloqüències, no parlen sinó d'una cosa: de política; de si l'esquerra, de si la dreta, de si en Lerroux... Y lo més de dordre es que'n parlen seriosament, raonadament, y si el sopar es de Carnestoltes encara més.

Jo no sé si el bell riure es patrimoni dels deus, com algun filòsof assegura. De lo que estic plenament convençut es de que l'home que no riu, quan menys, una vegada a l'any, per Carnestoltes, o es que està malalt, o es que té algun pes a la consciència.—FRA NOI

Perspectives seductores

Xalarse pagant els altres,
¿voleu res més divertit?

Dilluns, al despaig de l'arcalde va presentarshi un senyor correctament habillat—¿es aixís com ha de dirse pera que ningú ho entengui?—y escampant un perfum tan genuinament francès, que feia completament innecessaria l'exhibició del passaport.

—Bon jour!...

El marquès de Marianao va mirarse'l ab un aire tan tranquil, que ningú hauria dit -que apenes feia tres o quatre dies que al davant de casa seva hi havien col·locat un *artefacto*.

—Vostè dirà...

—Soc *monsieur Candargy*, gerent de la *Revue Diplomatique*.

—Tant gust en coneixeu'l. Però dec advertirli que, aquí, de diplomàtics ne tenim més que no'n necessitem. En Morros, en Gunyalons, en Marsilla...

—Es igual. Jo venia ab una missió especialíssima del municipi parisenc.

—Això ja varia d'aspecte. Y aquesta missió es?...

—Preguntarli a vostè, *maire* d'aquesta noble ciutat, si l'Ajuntament de Barcelona rebria ab gust la visita del municipi de París.

—¡Ah!... Qui havia de figurarse!... Ja ho crec que sí que la rebrà ab gust!... ¿Visites corporatives?... Si aquí no esperem altra cosa que forasters!... Fins tenim una societat que's cuida d'atreure'n. Digui als concejals parisencs que poden venir quan vulguin, que'ls rebrem sempre ab els braços oberts y la banda municipal a punt de *solfa*...

—*Enchanté, monsieur le maire!*...

Y sense necessitat de parlar més, arcalde y embaixador parisenc varen quedar entesos.

Com pot suposarse facilment, la notícia d'aquesta afalagadora visita ha caigut a la Casa Gran com la pluja sobre un camp rosegat per la sequia aclaparadora.

Trobarse avui dos regidors barcelonins y posarse a parlar de la pròxima *juerga*, es lo mateix.

—¿Ja sab que vindrà una comissió de l'Ajuntament de París?

—No haig de saberho!... Aquesta nit fins ho he somiat. Ja cal que'ns portem com uns homes, eh? París no es Puigti-nyós ni la Beguda Alta.

—Vaya!... Hi ha que tirar la casa per la finestra y enlluernar als concejals francesos ab la nostra fastuositat. Tiberis...

—Lo menys els en hem de donar tres: el d'arribada, el de la festa grossa y el de despedida.

—Ademés, els hem de dur al Tibidabo.

—Y a Montserrat...

—Y a Sitges...

—Y al cap del riu...

—Y que no'ns vinguin els de la comptaduria municipal ab la xeringa de que no hi ha fondos, perquè tractantse d'un compromís com aquet, jo estic disposat a contestar que si no hi ha fondos que'ls busquin.

—Sí, senyor. Y si tan apurats estan, que fassin un emprèstit.—

A judicar per les vagues notícies que sobre la cosa circulen, la visita dels regidors de París tindrà lloc el mes d'Abril o el de Maig, època en que Barcelona, gronxada per les aures de la primavera, llueix tota la riquesa de ses esplèndides gales.

Y després?...

Això es lo que, els que estan en el secret, insinuen ab mitges paraules a l'orella dels amics més íntims y reservats.

Després, quan ja fassi un mes que'ls regidors francesos siguin altre cop a casa seva, l'Ajuntament barceloní, venut per les reiterades instancies dels fills del Sena, anirà a París a tornalshi la visita.

¿No han anat els nostres regidors a Buenos Aires, a Madrid, a Valencia, a Saragossa, a Toulouse, a Bezièrs?... ¿Per què no han de poder anar, doncs, a París, capital de l'Europa culta y bastant més ben proveïda de dones elegants y hermoses que cap de les poblacions fins avui visitades?...

Es clar que'l poble, els contribuents barcelonins, arrufaran el nas y potser diran alguna paraulota no massa parlamentaria...

Però ¿què s'hi vol fer?... No podem pas correspondre la visita dels edils parisencs ab una grosseria. ¿Ells han vingut?... No'ns queda més remei que anarhi nosaltres.

A fi d'any, quan se passi balans y's presenti l'estat de comptes, ja ho trobarem en la darrera ratlla de l'últim full:

Dèficit de 1911: Tants milions de pessetes.—A. MARCH

DE... «MADRUGADA»

Ell:—Es inútil, noia. Ab l'ampolla de xampany se me n'han anat tots els quartos.
Ella:—(Y d'això'n diuen *La Buena Sombra*?)

Visió de dansa

El meu gran amic Rubén Darío va esser el primer en parlar, entre nosaltres, d'Isidora Duncau, la dansarina dels peus nus.—Aquella innovació va prosperar. L'invasió de les danses orientals, en la boga de Salomé y dels seus set vels, afavorí encara més la nova moda. Els peus femenins, desde aleshores, recobraven el seu valor com a part integrant de la bellesa total del cos de la dona. L'estatua renaixia sota el cos viu. Abans d'aquesta corrent haurieu dit que'l peu era una lletgesa que calia desfigurar ab l'artifici atormentador del calsat; la cama era un perfil que calia *estilisar* ab el *collant* o la mitja. Allò, en cambi, era un *retorn a la naturalesa*, y, per tant, una revolució...

Cal dir que la pornografia hi va perdre, en aquesta resolució, contra lo que semblaria a primera vista. La nuesa dels peus es una victòria de la bellesa sobre la pornografia; no hi ha dubte.—Inversament, el calsat, ressaltant sobre una nuesa, es un element de pornografia. Quan se fassi un estudi detingut de les diferències entre lo artístic y lo pornogràfic, estudi de cada dia més necessari, això s'haurà de tenir en compte, com a veritable signe del temps, pera no confondre les coses.

Els peus nus, además, comunicaven un no sé què de *vol* a les danses, perquè varen ferles més agils y més silencioses.

* * *

Tota blanca, sota el vel blanc que vola, la dansatriu avansa. Els seus peus, nus, saltan insonors, sobre'l paviment. Apenes, a l'atzar de la dansa, la forma nua de la cama sorgeix d'entre la gassa aèria. Els brassos, triomfalment nus, pugen verticals com sostenint dues corones o dues flames. ¿La cara? La cara té una indefinible espiritualitat. Els cabells l'auriolen ab una irradiació de bucles rebels. Una diadema sobre'ls cabells. El nas, afilat y finíssim. Els ulls espurnegen entre la negror de les tintures escèniques.

Dansa, dansa la dona, tota nua, sota el vel que vola. Es la carn, jove y vital, oferintse per moments, pera ferse més desitjable a l'albir de les giravoltes. Ara tota una cuixa's descobreix, estatuària, blanca, marmòria; ara ix el ventre impecable, ont floreix la fosseta umbilical; ara la cadera suavíssima, l'anca delicadament rosa; ara un pit, vibràtil, coronat per una taca fresa, salta de l'envoltori com una divina incitació. Ara, en fi, la vestidura fuig, y la dona, victoriosament nua, castament nua, se mostra ben alta obrint els brassos, que semblen agitar sempre dues antorxes o dues corones...

Aquesta dansa no es, no, pornogràfica. La nuesa total, esplèndida, lluminosa, aparta de l'espectacle tota baixa concupiscència. Però aquesta dansa es la més forta de les excitacions.

Deixemho explicar. Jo crec que la carnalitat té dues formes, y que'l poeta no frueix d'ella com ne frueix el baix filisteu, destinat per naturalesa a les fadors matrimonials. L'acte erotic, pera'ls uns, es carnal; pera'ls altres es la més forta de les espiritualitats. Els uns s'ajuntaran a llurs fembres *no més* que ab el sexe. Però els altres s'hi ajunten, además, ab l'ànima, precisament. Quan l'unió no's fa més que ab el cos, aleshores aqueixa unió té totes les baixeses de les funcions corporals, equival a una digestió, es cosa de baix ventre, participa del vesinatge immond y estercorari. Es per això que l'austerisme, desde'ls profetes, apelà, contra la carnalitat del sexe, a l'altre erotisme, aquell diví erotisme que'ls místics portaren al més alt refinament ab les mateixes paraules de l'amor a la dona. El *cantic de cantics* es la conjunció suprema de la carnalitat espiritual y de l'espiritualitat carnal, y ab la mateixa raó s'hi ha pogut veure un frenesí passional per la dona aimada que un ardor de l'ànima envers l'Amat Deu. Les paraules bíbliques enclouen els dos sentits, y's confonen en l'amplificació dels místics y en la

COR JOVE

—Un ball de trajos d'òpera, a Novetats?... Hi aniré... Hi aniré vestit de *Lohengrin*...

moderna imitació dels poetes eròtics. Talment les subtileses dels trovadors cortisans a les dones desitjades serviren, temps després, pera gloses a la divinitat.

El qui haja conegut la còpula espiritual serà un cast pera la còpula material, sempre vil y despreciable. Aquella superior potencia's traduirà en una impotencia pera les carnalitats vulgars, purulentes com per malediccions immemorials.

Y tu, dansatriu que balles, tota nua, en la magnífica inconsciència de l'impudor, perquè estas per sobre l'idea humana del pudor, ja que quan danses ets divina, tu fas visió, als meus ulls, aquella excitació suprema a l'amor ab l'esperit, que es el refinament de totes les carnalitats, perquè es la carn esdevenint ànima.

Però hi ha encara, en tu, una més forta excitació: l'excitació per l'art, l'excitació per la poesia. Ajuntarse a tu ¿no es el pler suprem d'ajuntarse a una dona que sia a la vegada

estatua, idol, representació de les feminitats divines? Posseinte, ¿no's posseeix la bellesa mateixa, y no merament una dona bella? En el teu abraç hi ha un abraç a les formes immanents, a les abstraccions absolutes, a l'idea-imatge de la bellesa. En el bes dels teus llavis hi ha la sabor d'una copa que immortalisa, com la dels deus; un perfum que'ns penetra per tota una vida. En el contacte del teu sexe hi ha el nostre consorci d'homes ab l'immortalitat. La poesia no's frueix aleshores com una cosa contemplada, sinó com una cosa sumida. Es una hostia, una deesa que's fa carn en nosaltres y pera nosaltres, y no una vibració externa a la nostra materialitat. No la fruim sols en esperit, sinó en carn.

Dansa, dansa, dona nua, de les carns blanques y roses, flor viva de feminitat!

GABRIEL ALOMAR

SPORT DE MODA

— Què vos ha semblat, bon home?... Eh, que corren, aqüets, d'esclops?...
— Sí, però, vaya una gracia!... Els seus no més serveixen pera les pendents que fan baixada...

El barcelonisme

Jo no soc barceloní; però soc barcelonista. Ho dic francament, tal com ho sento, encara que alguns de fora'm diguin alguna mala paraula o m'arrossequin pels carrers.

Soc barcelonista. Crec que Barcelona es l'ànima de Catalunya, y que, sense la ciutat comtal, Catalunya seria una regió vegetativa, o menys encara: un trist conjunt de quatre províncies, ab els corresponent governadors civils y delegats d'Hisenda. La renaixensa catalana del passat sigle es filla de Barcelona, com fills d'ella són el moviment catalanista y el de la Solidaritat Catalana. Sense Barcelona, la relativa prosperitat de Catalunya no existiria, y els catalans haurien hagut d'emigrar com els gallecs cap a terres estrangeres, sense anyorar gaire la dolça patria.

Per això, quan, tot sovint, escolto o lleigeixo an algú que malparla de Barcelona, acumulant a la capital catalana un seguit de malifetes, me sento indignat, ferit en lo més viu del meu sentiment de justícia.

Ja vaig dir una altra vegada en aquestes planes que'ls detractors catalans de Barcelona són de dues menes: els reaccionaris, que l'odien perquè es un fogar de llibertat, y els ingenus, que li donen la culpa de les divisions entre'ls partits autonomistes. Uns y altres presenten a Barcelona com una gran poma podrida, que menassa encomanar el seu mal a totes les altres fresques pomes del pla y de la montanya catalana.

Els primers, els esperits reaccionaris, a qui espanta l'influència barcelonina—influència herètica, revolucionaria, renovadora—tenen raó desde'l seu punt de vista. ¿No estaven ells prou be en els seus llogarets de montanya, parlant plascèvolament ab el senyor rector a l'ombra de les figueres, contemplant l'espectacle devot d'una gent que va a missa, y confessa, y combrega, y no pensa en redempcions socials? ¿Per què els arruixats de ciutat, ab les seves propagandes y els seus periodics, havien d'anar a pertorbar els quiets recons de la terra y a encendre en els cors abans senzills y resignats la flama satànica de les idees noves? ¿Ab quin dret aquella gent de ciutat, que té tants vicis, y retira a alta hora de la nit, y gaudeix dels plers pecaminosos, ha pervertit les costums de l'avior y ha malmès les tradicions de la terra, guardades en les cases pairals dels vilatges?

«Baf de ciutat, baf de maldat», diuen els esperits rurals. Pera aquets sí que Barcelona es l'enemic, a qui cal temer y combatre; el mal exemple que desgarría les bones ovelles de Deu. Però totjust es aquest un dels motius pels quals jo soc fermament barcelonista. Barcelona es el port per ont entra a Catalunya l'esperit dels temps nous, que fa trontollar els pedestals dels vells ídols y clivella fins a ferlos caure els seculars castells d'altres edats.

Els qui no tenen gens ni mica de raó són els que combaten Barcelona per considerarla culpable de les divisions dels grupus politics catalans. Encara hi ha molts catalanistes forans que creuen de bona fe que això de dretes y esquerres es un pecat de gros calibre. Y com que a Barcelona s'ha iniciat la bifurcació del catalanisme y la creació dels novells grupus, aqueixos catalanistes s'indignen contra la ciutat nostra y la maleeixen iradament. Ells segueixen pensant que'l millor camí pera arribar a tota mena de reivindicacions es aquell catalanisme patriarcal, candid y

UNA CREACIÓ DEL «PATRONAT BARCELONI CONTRA LA TUBERCULOSIS»

SANATORI PERA TUBERCULOSOS

instal·lat a la Torra-Bonica (Tarrassa) y inaugurat oficialment el passat dissabte.

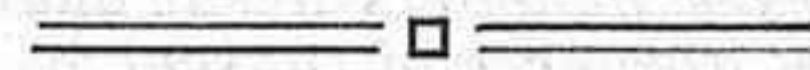
Dames del Patronat que assistiren al acte inaugural.

amorfe dels primers temps de la renaixensa catalana: el catalanisme de romaní y farigola, com ne diu en Jaume Brossa. Y aqueixos sí que van ben equivocats. Valgui'ls la seva bona fe.

Perquè no hi ha res que demostrí una bona fe tan equivocada com creure que s'ha de ser *nacionalista y res més*, y com demanar l'unió de l'aigua y l'oli. Això de ser *nacionalista y res més* ens recorda el cas d'un xicot qui, al preguntàrseli:

- Què es vostè?
 - Acerrim!—contestava enèrgicament.
 - Però acerrim què?...
 - Acerrim y res més!—deia ell ab igual energia.
- Y ningú'l podia treure d'aquí

WIFRED

¿No has vist mai com l'abella brunzidora xucla la mel del calzer de la flor?
D'eix modo jo, donzella encantadora,
xuclar voldria inspiració a tothora
en tos llavis, flor pura de l'amor.

LL. B. Y BOU

MUNICIPALESCA

A la Casa Gran la cosa està, per ara, encalmada. No vol dir això que no hi hagi qui, a l'ombra, vagi fent la viu-viu, puig sabut es de tothom que la majoria dels nostres concellers deixarien d'ésser lo que són abans que conformarse a perdre en absolut el temps.

Ha sigut tan grossa l'onada de protesta aixecada pels barcelonins contra la gestió municipal lerrouxista, el clam de la ciutat ha pres, en aquestos darrers temps tan formidables proporcions, que en el cor dels regidors no ha pogut menos que fershi l'esverament que precedeix a l'acció de la justícia popular.

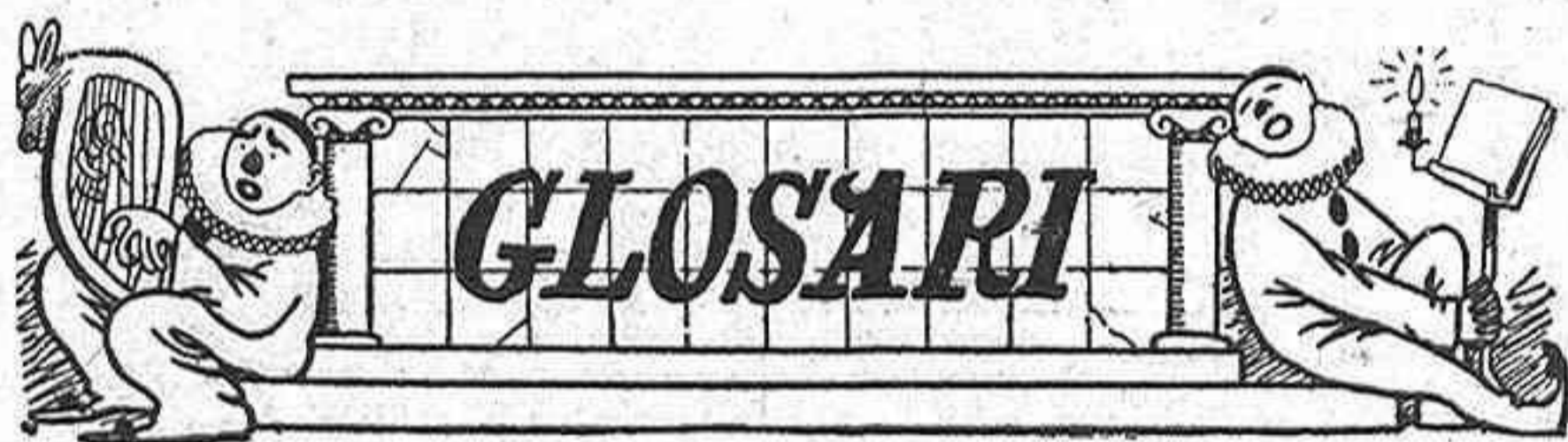
De poc temps cap aquí han corregut vents de saludable transigència. Els famolencs han aplacat les seves ansies d'acaparament, y si no coneguessim el panyo, diríem y tot que davant de certs resultats tocats últimament, enfront de les lliçons de l'experiència hi ha hagut, entre els més irreductibles, certs propòsits de penediment y alguns desitjos de fer bondat.

Emperò no hi ha que fiar. El temps que la llei senyala a la meitat dels actuals regidors va escursantse a mida que passen els dies. La majoria d'ells senten l'esfereïment que la vista de la mort inspira, y excusat es dir que'l qui més y el qui menos de tots ells farà, com se sol dir, mans y mànegues pera aprofitar els mesos que de vida els queden.

Saben que no tornaran a veureshi mai més...

JUST

XARAU

EL FORN DE SANT JAUME

Recordem que quan erem, nois (y ja fa estona), cada diumenge, o festa senyalada, anavem al Forn de Sant Jaume ab l'avi, trèiem un mocador de pita y embolicavem un tortell, y arribant calent a casa, ens els menjavem solemniament com qui compleix un acte litúrgic.

Aquell tortell y aquell Forn de Sant Jaume ens recorden tota una època y una Barcelona que ja se'n va. No podem pensar en aquell forn sense veure passar pel nostre un enfilall de records que són tortells com sols a la posta. Veiem els claustres de la Catedral, ab l'ou, ab aquell ou ballador de la diada de Corpus; veiem el Carnestoltes del Born, anant en cotxe pels carrerons, y a les funcions de gala, y als actes inaugurals, com tants altres Carnestoltes que fan lo mateix, però en serio; veiem els del Gavilán, passant, disfressats de guerreros; els encants, les fires, els mirinyacs, en Pitarra, la Favorita, els gegants del Pi, les auques, els ventalls dels gremis; però al fons de tot veiem el tortell: el tortell gloriós del gloriós Sant Jaume.

Aquell forn també representa un estament de catalans que se'n va perdent la mena. Allí's feien, y encara's van fent, empanades y panellets desde quatre generacions; allí hi ha hagut forner que, nascut a la casa, s'hi ha mort després de sexanta anys, y l'han enterrat ab els amos; allí el sucre sempre ha estat sucre y s'ha menyspreuat la química y tot el seu avensament pera colorir el panellet y ferlo tornar artificial; allí hi ha hagut aprenents que tenen sexanta sis anys (y ja poden saber de l'ofici); allí el tortell es una herència que va de pares a fills, y, vinguin guerres o revolucions, que pugi en

Maura o en Canalejas, cada diumenge surt del forn ab la confitura a dintre, ab la mateixa precisió dels creients y minvants de lluna, y el dia que no sortís, en la nostra Barcelona's pot dir que hi hauria eclipse.

Y no cregui el llegidor que en casa tan tradicional la gent hi sigui endarrerida. Allí els avis, els fundadors, van ser els primers a Barcelona que van coleccionar gravats, y van saber lo que era pintura, en uns anys que anava coixa; allí, els pares, darrera'l forn, van sentir, per primera volta, quartets de corda, que organisaren en Banchis, en Quintana, en Güell, y en Puiggener; allí, el noi, el noi del forn, tan conegut de tots els musics y dels de la ceba de l'art, ab en Calado y en Granados van batejar y apadrinar el naixement de la Societat Catalana de Concerts; allí es varen organitzar les primeres expedicions que varen anar a Bayreuth a seguir tot el tractament d'aquell Casal de pendre música, i allí, mentres couen les coques, y els borregos, y els melindros, també's cou pa pera l'esperit; netedat a fòra y solfes a dintre.

Aixís com n'hi ha que per progrés entenen fer borregos falsos, imitant allí ont els fan bons, el noi del forn ho entén d'altre modo. Un dia ens ho deia ben clarament. Si comparem les pastes suïsses, o de l'Alemanya del Nort, ab les que fem a casa nostra, allò es Wagner y aquí es Negrevernis; però les nostres són catalanes y les conservem catalanes. Cada hu ha de tenir el seu forn pera'ls gustos de la seva terra.

Lo de casa es sempre lo pitjor

Pera'l meu amic, lo que ve de fòra es sempre lo millor. En cap de les mil ramificacions de l'art o de la ciencia, ni en l'ordre politic, ni en el social, troba aquí res que valgui la pena d'esmentarse pera lloarho. Pera ell no hi ha, entre nosaltres, musics ni pintors, actors ni literats, politics ni sociolegs. Y si els merits d'algun dels nostres homes d'estudi arriben un dia a donar que parlar, somriu, l'amic, escèpticament, dibuixa ab la cara una ganyota de dubte, y gira novament els ulls y torna el seu pensament enllà d'enllà de la frontera. Es en và que vulguin dissuadirlo d'aquesta deria seva que li fa trobar ordinari, insubstancial y anodí tot lo que entre nosaltres arrela o fructifica. A despit de totes les advertencies y de totes les reflexions, segueix l'home admirant ab èxtasis gaire be religiós quant de bo, de dolent y de mitjà seguidament arriba de fòra.

No tenen fi ni compte les vegades que li he sentit dir y repetir en tots els tons que som un poble atrassat, que no té res que valgui res, que'ls elements nomenats directors són unes solemnes nulitats, y que, comparats ab els de tal o qual país, ni a mitjanies arriben. Els nostres artistes són, pera'l meu amic, un aplec de carcamals sense una mala idea propia, bons, tot lo més, pera parodiar lo que en terres estrangeres veu la llum. En fi, que si algun cop arriba algun dels nostres a triomfar y fer rotillo lluny de les quatre parets que'ns volten, si algun dels conciutadans que saludem pel carrer logra conseguir l'admiració dels estranys, l'amic extrangerisat no pot amagar el despit y la contrarietat que'l fet li produeix. Quan aquet cas se dona, no es difícil veure'l cercar una excusa o una explicació encaminada a atenuar o disminuir l'importancia del exemple que se li acaba d'oferir. D'aquí no n'accepta el meu amic la justícia, ni el govern, ni l'administració, ni els serveis publicos, que encara contínuament ab els dels altres llocs llunyans, pera deduirne, a la fi, aquelles conseqüencies que li semblen més desfavorables pera nosaltres.

—¿Fuera caretas, dius?... Té, ja me l'he treta. ¿Per què no te la treus ara tu?

OTRAS VANDAS

—Ah, una concertista?... No es pas la Vanda Landowska?...

—No, senyor; aquesta es menos virtuosa...

Difícilment parlo ja ab ell de res que d'aprop ni de lluny fassi referencia a assumptes culturals, a problemes de civilitat o a tot altre tema que puga donar peu a una de les seves enutjoses catilnaries. Emperò, volgué la casualitat que, tot passejant la vista pels diaris, ensopegués l'altre dia ab una nova fortament interessant, a l'ensem que significativa. —Aquesta si que no m'escapa,—vaig dirme a mi mateix. Al vespre, en l'hora del nostre habitual encontre, vaig fer que la conversa girés al voltant del servei de comunicacions. Inutil dir que l'amic va dir pestes dels correus espanyols, dels empleats del ram, de la catxassa dels trens, de lo que'ls telegrams tarden en arribar, de les deficiències del material, que una lleugera tempesta torna inservible, de la deixadesa que en tot s'observa, y de la apatia dels governants, que's miren les coses ab una indiferencia criminal y escolten les queixes del public com qui sent ploure.

En el moment precís en que anava a reforsar el seu discurs ab un seguit d'exemples presos aquí y allà pera fer més patent el nostre barbarisme en aquet punt, vaig sortirli jo al pas, dientli:

—Cabalment acabo de llegir una nova que no té desperdici. Un ciutadà nort-americà deposità, el 29 d'Abril de 1838, una carta en un dels bussons de correus de Gènova (Nova-York). La carta anava destinada a Youkers. La distancia entre les dugues localitats es de 335 milles, lo que no ha sigut obstacle pera que la missiva del bon yanquí hagi tardat 72 anys en anar de l'un punt a l'altre, lo que equival a dir que la carta ha corregut a raó de 5 milles per dia. Emperò, no es això lo més curiós. Consisteix lo notable del cas en que, aixís l'expedidor com el destinatari, moriren els dos mentres la carta anava pel camí. De la mort del darrer han pas-

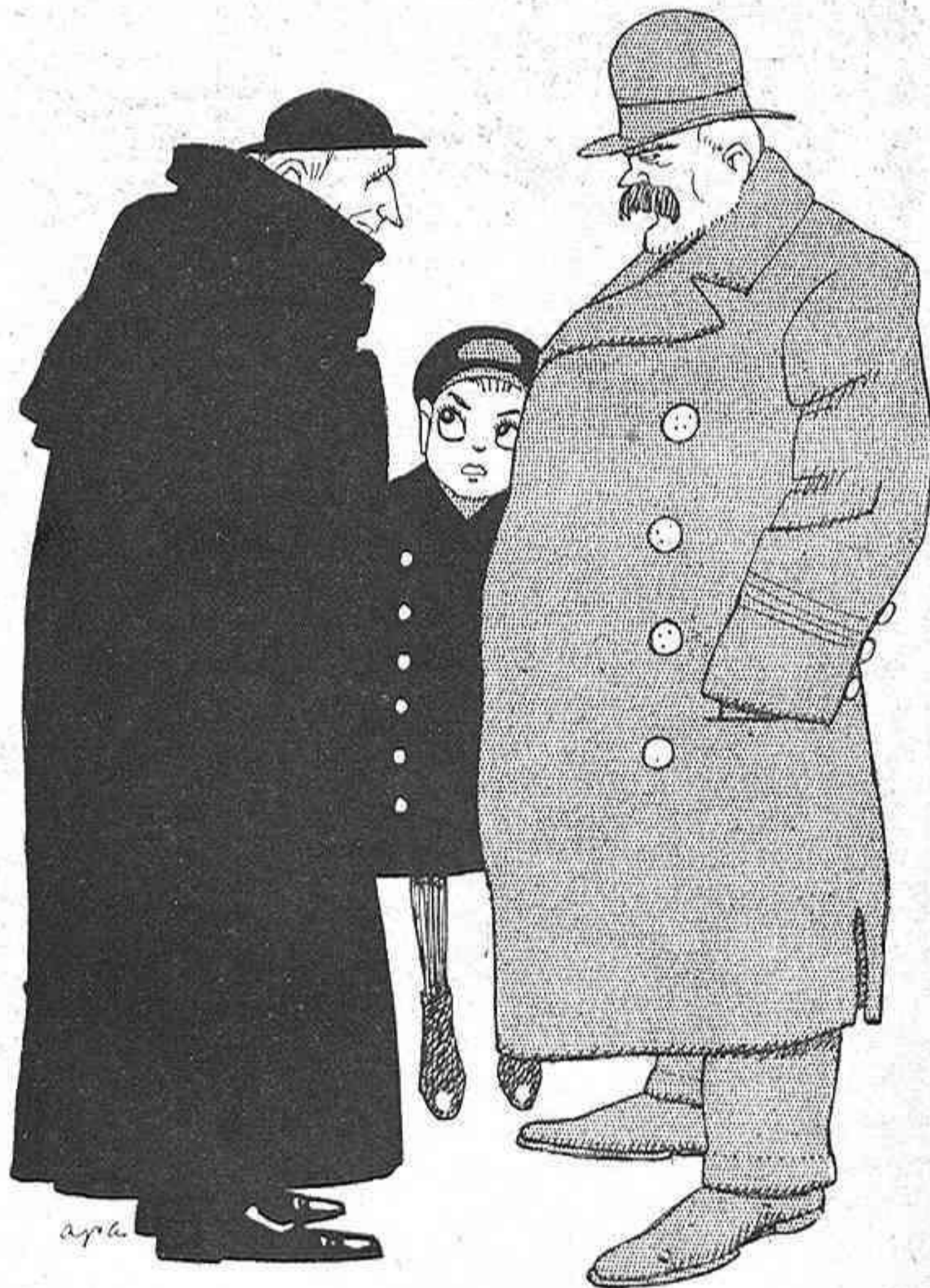
sat ja més de quaranta anys. Afegeix la nova de que't parlo que la carta acaba d'esser rebuda per una tal senyora Paddoch, darrera entre les nétes del senyor Paddoch, al qual el plec anava dirigit. Dic el plec, tota vegada que la carta no anava dintre d'un carpeta com els que ara s'estilen. En els dies en que sigué escrita aquest adminícul no era encara conegut. El full de paper era cuidadosament plegat, sostingudes les puntes pel corresponent segell de correus. El de que't parlo, apareix perfectament timbrat. Ostenta la marca la data del 29 d'Abril de 1838. Com a dato curiós pot afegirse que no conté la carta ni el més petit indici de que hagi estat detinguda en el departament d'extravíos. Es de creure, doncs, que a l'esser depositada a Gènova, en 1838, quedaria oblidada en un recó qualsevol de les oficines de correus, si no caigué sota d'algun moble. Lo cert es que no ha sortit fins ara fa uns dies.

Vaig creure, per un moment, que'l fet, rigurosament historic, produiria certa impressió en l'anim del meu amic, y que, potser per primera vegada, convindria en que certs defectes y determinades deficiències no són privatives de cap país.

Vaig aturar la meva relació y vaig mirarlo fit a fit. No havien passat encara uns segons quan, ab la major naturalitat, ab un aplom inconcebible, me disparà la següent escopetada:

—Al cap-d'avall, la carta dirigida al senyor Paddoch ha arribat, tard o d'hora, al seu punt de destí. Qui't diu que a Espanya no s'hagués perdut?

Boy

ELS TEMPORALS

—Y es clar, sant cristià! ¿Com vol que no s'encengui la ira divina davant dels desmans d'en Briand, d'en Braga y d'en Canalejas?... Vegi si passava res d'això quan governava en Maura!

TELÓ ENLAIRE

PRINCIPAL.—*Poruga-Bibiana-Ariana abandonada*; heu aquí el títol de la trilogia del senyor Pin, estrenada dilluns passat. Es el drama dels amors d'un artista aixelebrat ab una nena de sa casa, angelical y recatada, una *princeseta poruga* que's casa ab un pintor que ha estat a Roma, ignorant que aquesta es mala gent, que empaiten criades y que'ls agrada portar les models a casa pera provocar conflictes y drames comics que sense això no tindrien raó d'esser. Com que es qüestió de resumir, direm que lo millor de la trilogia es lo que ja coneixiem: el dialóg que constitueix tot el primer acte, titulat *Poruga*; lo demés no està pas a l'altura ni per la trassa ni per l'ingenuïtat. En l'obra hi ha defectes imperdonables en un literat, com l'escena del poeta en el darrer acte, que es d'un gust molt discutible; altres escenes que hi sobren; altres, que... hi falten; tipos ben dibuixats, com el que interpreta la senyora Morera, y tipos espantosament ridículs, com el que fa en Capdevila.

La senyora Xirgu y el senyor Nolla van estar molt be; ajudant al conjunt, ab admirable discreció, les senyores Morera y Santolaria y els senyors Capdevila, Martí y Daroqui.

—Han comensat els ensaigs de *A cor distret, sagetes noves*, comedia en tres actes original de nostre amic Avelí Artís y Balaguer.

LICEO.—L'òpera d'en Debussy, *Il figliuol prodigo*, fou rebuda ab certa fredor pel public de la Casa Gran. Potser el defecte està en la superioritat de la tècnica sobre l'inspiració. No obstant, els intel·ligents gaudiren encantats les delicioses harmonies de que està plena la partitura, apreciand en el celebrat compositor francès un dels musics més sincers, més sobris y més entenimentats de la moderna escola.

A compartirse els aplaudiments respectuosos foren, ademés del director, la senyora Mociska y els senyors Massa y De Marco.

—L'obra d'en Mancinelli, *Paolo e Francesca*, ja logrà escalfar un xic més la cassola. Se tracta d'un drama passional molt musicable en el que l'aplaudit mestre director hi ha abocat tota la seva ànima d'artista y tota la seva trassa de compositor. La nota es sempre brillant, efectista, tècnicament atrevida, si's té en compte que l'autor es italià y de procedencia italiana la seva escola. Van esser celebrats molts números d'harmonia plena, *l'atigüillos* d'aquells que entusiasmen y commouen per la grandesa del motiu y l'espètec d'orquestració.

El senyor Mancinelli va esser ovacionat ab justicia, y ab ell foren cridats a les taules la senyora Crestini y els senyors Palet, Bonfanti y Parvés.

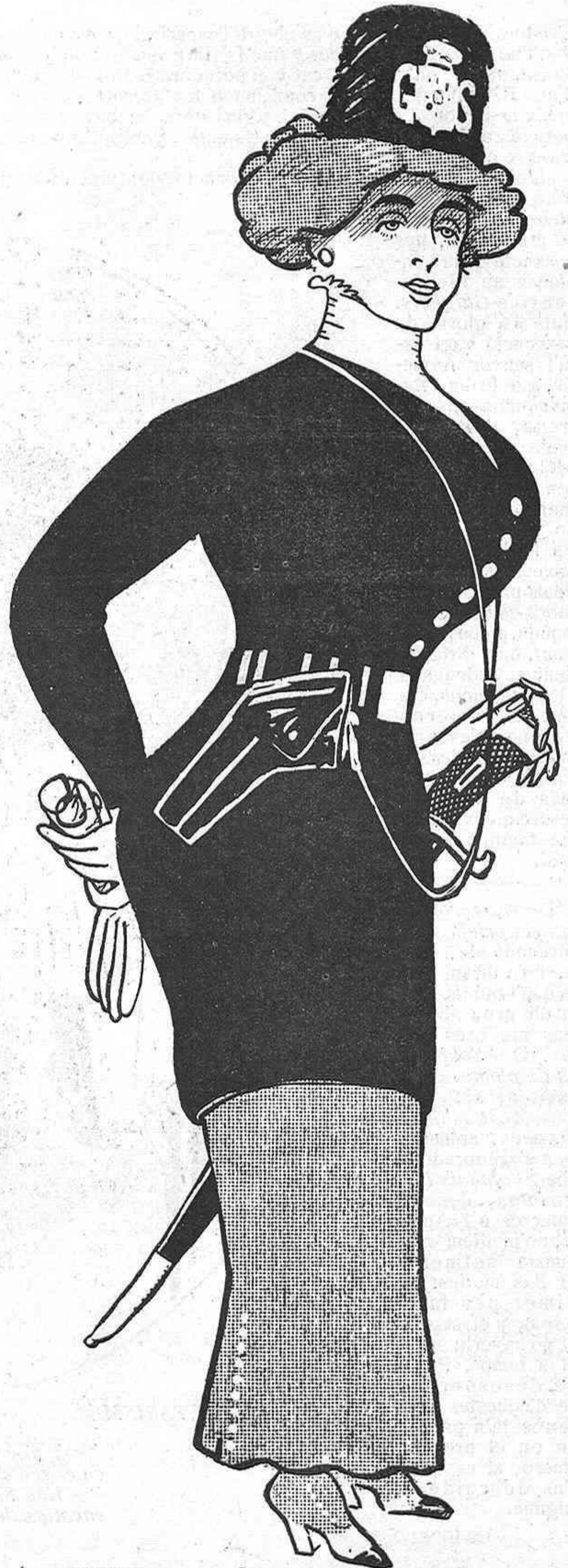
—Dimars havia de debutar la senyora Lavin de Casas ab la popular *Carmen*, prenenthi part també en Palet; y pera dijous estava anunciada la primera de la preciosa *Madama Butterfly* ab el debut de la cèlebre Kruscenischi.

ROMEA.—La senyora Ventós (*Felip Palma*) va donarnos l'any passat un drama, *Isolats*, que estava molt be; avui ens en dona un altre *La forsa del passat*, que ja no n'està tant. La major part dels sacerdots de la crítica han sigut implacables ab aquesta ensopegada. Nosaltres, tractantse d'una escriptora de talent, y, sobre tot, tractantse d'una dama, creiem més prudent esperar la tercera obra ab l'esperansa de poderla aplaudir sincerament de nou. En les femelles y en les seves subtils feminitats sempre'ns havem resistit a trobarhi defectes. *Y no se hable más de este asunto*, que diria qualsevol personatge català d'en Pin y Soler.

—En *Jordi Flama* es una obreta que'l senyor Gual haurà escrit y destinat als infants pensant ab allò del *instruir deleitando*; y que ha lograt el seu objecte ho demostren els aplaudiments ab que xics y grans l'han acceptada. Es una lliçoneta d'història, passada pel garbell d'un poeta; una bonica concepció guarnida de pensaments delicats y fins d'atrevides *banderilles*... Llàstima que l'escassa acció y el llenguatge, potser massa enlairat, que hi domina no *deleit*en una mica més als infants, sense deixar d'*instruirlos* d'igual modo.

La nena Moré y la seva companya, de primera.

—*El Titella prodic* es una nova mostra de l'inagotable y eclèctica vena d'en Santiago Rusiñol. Ell acaba de fer, ab aquesta obra, quelcom més transcendental de lo que a primera vista sembla. Que us creieu que es poc escriure una obra que distregui y interressi als infants y al mateix temps logri la riälla y l'interès de les persones reposades?... Doncs això ha fet en Rusiñol. Una comedia de putxinellis, ab el seu Titella, el seu Dimoni, la seva

P. J. ARDOL

POLISSONS FEMELLES

Pera perseguir terroristes diu que's crea un cos aixís? Si són totes com la mostra, serà el cos el perseguit!

Cristeta y el seu Tofol, que alegra l'esperit, que commou a ratos, que fa pensar a estones y que fa riure sempre; obra de sana moral, perquè en ella el pecat y el pecador hi són castigats; obra d'alta filosofia, perquè s'hi condemnen les garrotades y s'hi beneeix la pau de la llar paternal, y fins obra de bones costums, perquè en ella s'hi recriminen les dolentes, y perquè no acaba ab cap tiro a l'esquena de ningú.

L'efecte plastic de les figures dels actors-putxinel·lis damunt d'aquells telons plens de caracter, es meravellós, per lo exacte de la semblansa ab els autentics *Guignols*. Tota la gloria de l'execució vagi pera'l senyor Aymeric, que fa un *Titella* monumental, immens, digne de que'ls artistes y totes les persones de bon gust y bons sentiments l'admirin y l'aplaudeixin. La musiqueta que acompanya els principals passatges de l'obra es també pistonuda, plena d'*ambient*, que diria en Xenius, y adequada a les situacions, essent els números més notables una americana a l'*ensorrada* y una serenada de part de vespre que val tota una taquilla dominical.

De *Las romanas caprichosas*, estrenada al «Tívoli», no'n direm res, perquè'l public ja'ls va dir prou ab els peus als seus autors. De *Soldaditos de plomo*, obra d'exit al «Nove-tats», de *Los holgazanes*, aplaudida a l'«Eldorado», y de *El club de los patriotas*, donada dimecres a l'«Apolo», no'm diem res aquesta setmana per dos motius: el primer per falta d'espai, y el segon per no haverhi arribat a temps. Però no's desesperin, que d'aquestes estrenes ja'n parlarem en el proxím número, si es que no'ns descuidem d'alguna.

L. L. L.

ESQUELLOTS

SENSE previ anunci, ha tornat a inaugurarse en la nostra ciutat una nova temporada d'*artefactos*.

Tres n'han aparegut ja en el moment que escrivim aquestes

ratlles, y, afortunadament, cap dels tres, esclatats o no en el lloc ont foren colocats, ha produït altra cosa que soroll y més o menos trencadissa de vidres.

Dues novetats hi ha que registrar, referents an aquet ruidós assumpte, y totes dues agradables:

Primera: Que, després de les passades y lamentables imprevisions, els aconteixements, aquesta vegada, ens atrapen ja ab carro blindat.

Segona: Que'l senyor Tressols, ab molt bon acert, no ha fet declaracions de cap mena ni ha aludit pera res a les famoses y desacreditades *pistas de altura*.

Mai menos. Encara que poc, alguna cosa's va guanyant.

□

EL nostre bon bisbe va dir, en l'acte de l'inauguració del Sanatori pera tuberculosos, de Tarrassa, «quatre paraules cristianes y espirituales», com diu *El Poble Català*, però, per lo vist, el senyor Laguarda no està molt acostumat a perorar, lo qual li obliga a dir barbaritats com aquesta:

—Desitjo—va dir—que ben prompte, en aquet Sanatori, hi hagin, no els vint tuberculosos que ha dit el senyor Vidal y Ribas que s'hi albergarien, sinó doscents!

Un ironic *amen* general va repercutir per tota la sala.

□

LA màniga ampla s'usa ja en tots els estaments y's porta ab tots els trajes.

«En la reunió celebrada el diumenge per l'Associació de la Premsa diària de Barcelona varen ser admesos com a socis, en votació secreta, don Alexandre Lerroux y don Emiliano Iglesias.»

Aixís ho porta un diari, y quan ell, que hi era, ho diu...

Lo que'ns ha extranyat es no llegirhi, a continuació de les precedents línies, unes altres que diguessin:

«Després de pres aquest acord, s'han donat de baixa en l'Associació els senyors tal, tal, tal, tal y tal...»

¿Per què no hi ha hagut lloc a publicarla, aquesta notícia?

Qüestió de tragaderes, d'epidermis, de tot lo que vostès vul-

OH, EL VEGETARISME!

—Y què vos ha dit als estudiants, en Falp y Plana, en el seu discurs?

—Ens ha recomanat, com sempre, que fossim ben enemics de la carn.

UNS PER POC, ALTRES PER MASSA

—¿Veieu?... Diuen que no hi ha feina... Doncs a mi no'm deixen reposar ni un moment.
 —¿De què feu?
 —Soc el carreter del carro de les bombes.

guin... y que no tingui res que veure ab una cosa que de dia en dia va essent més escassa.

□

Hi ha tartaner, aquí a Barcelona, que's creu que això de les tartanes ha de ser com les *Tres classes de vapor*, y, per consegüent, en lloga de tres classes. Lloga unes tartanes ab molles a preus cars; unes altres, sense molles, a preus baratos, y, finalment, unes altres a mitg preu... ab molles pintades.

Oh burgesia barcelonina!

Això de «molles pintades» representa tota una classe: la gent del cinematograf, del Forn de Sant Jaume, de la torre al Putxet... Tota la gent de *molles pintades* dels nostres Senyors Esteves.

□

DE Nova York telegrafien que la gent està molt alarmada perquè dies enrera va desaparèixer la filla de l'arximilionari Arnold y no s'ha tornat a saber res d'ella.

Be. ¿Y per això s'amoïnen?

¿No tenia xicot, la tal noia?

Doncs que li preguntin an ell aont es.

Ja veuran com ne sab alguna cosa.

□

DESPRÉS de referir ab minuciosos detalls l'història de l'*artefacto* del carrer d'Aragó, *El Noticiero* acabava la seva informació ab aquesta dramàtica nota:

«Entre los habituales concurrentes á la Casa del Pueblo se

pretendía encontrar alguna relación entre el hecho de que el explosivo de la calle de Pelayo fuera colocado frente al domicilio del señor Iglesias, y el de hoy frente al despacho del señor Lerroux.»

Molt ben observat, però posats a enumerar explosius, encara van descuidarse'n un: el del passeig de Gracia, recullit precisament davant del palau del marquès de Marianao.

Es dir, tots tres davant de domicilis lerrouxistes.

¿Veritat que, en efecte, la coincidència resulta *frappant*?

□

EFFECTES de l'alsa.

Dissabte passat van entrar lladres en un estanc de Gracia y varen endurse'n quasi totes les existències de tabaco que hi havia.

Se comprèn molt be.

Devien ser lladres fumadors, y això, dissabte passat encara era un atenuant...

Al saber que anaven a apujar el tabaco, van correr a fer provisió.

□

HAVEM entrat de ple al regnat de la ballaruga carnavalesca.

Dissabte passat va inaugurarse, ab bastanta animació, la serie de balls organitzats per la societat *La Buena Sombra*, que tenen lloc en el Circo Barcelonés. El segon va celebrarse abans d'ahir, dimecres, y els restants se donaran els dies 4, 11, 18 y 25 de l'actual.

Així mateix s'espera ab gran espectació entre'ls aficionats el *Ball-Concurs de trajos d'òpera* que s'anuncia pera demà a la

ELS IMPENITENTS

—Còm! ¿No haviem quedat a la reunió que, pera protestar de la puja del tabaco, no fumaríem mai més?

—Això rai, home!... Tu digues que'l puro es de xocolata y jo diré que fumo julienne.

nit en el teatre de Novetats. Els que estan al tanto del tinglado asseguren que serà un gran y molt lluit festival de màscares, que's repartiran magnífics premis y que hi assistiran moltes cares boniques, d'aquelles que conviden a ser calavera y a reventar la llegítima.

Amunt y bellugadissa, doncs!

Pera nosaltres, «pueden los bailes» continuar.

□

LLEGIM, copiem... y després callem:

«Por suponérseles autores de un intento de robo, ha detenido la policia a A, B y C.—(Posem aquestes lletres en compte dels noms, perquè... *le nom ne fait rien a chose.*)—

»De éstos, el primero fué condenado á siete años de presidio por los sucesos de Julio, y el segundo á treinta por el mismo delito.»

¿No hem dit que callariem? Doncs... callem.

□

CORRE la veu de que una empresa ha fet proposicions a nostra excelent actriu donya Marguerida Xirgu pera un dels més populars teatres de Madrid.

Serà el *Lara*, aquet teatre?

En tot cas, ens atrevim a aconsellar a donya Margarida que no's fixi en l'*ara*, sinó... en el després.

□

JÀ corren matiners.

Han de passar algunes setmanes abans no tinguin lloc les eleccions de diputats provincials, y ja hi ha aixerits que fan po-

sar en els diaris que «s'assegura con bastante insistencia» que'ls senyors Pinilla y Valentí y Camp aniran en candidatura.

Sense esforços de cap mena creiem lo de la *bastante insistencia*, però ¿volen dir que'ls únics insistents no són els mateixos interessats?

□

EL lector, enterantse per *La Publicidad* del divendres de l'explosió ocorreguda aquell matí:

«Uno de los proyectiles rompió los cristales de una de las dependencias de la Casa del Pueblo, destinada á despacho del señor Lerroux, al que suele ir casi *todas las mañanas*.

»Afortunadamente, *no habia nadie* en dicho despacho...»

El lector, parant de llegir, *comprent* y ab to indefinible:

—¡Ah!

□

COM està la premsa barcelonina!

Anunci d'una pel·lícula que ha aparegut en *El Diluvio*:

«EL DIDO ABANDONADO.»

Sols el diari que demana dèu mil pessetes a don Gonzalo pera defensarli el tarugo de les aigües es capas de convertir en mascle a la desventurada filla de Belus.

¿S'hi volen jugar alguna cosa que en Tarugata's pensa que'l tal Dido es l'home de la *dida*?

□

DE retorn de Melilla, el senyor Peris Mancheta, que va acompanyar a don Alfons en la visita feta a primers d'any an aquell territori, explica en el *Ciero* els episodis més interessants de l'excursió, y, referint un banquet celebrat a Yazanen, apunta aquet misteriós detall:

«No hubo más que un paisano que se honrara sentándose á la mesa regia; uno que no quiere *citarse*, porque le basta con su satisfacción interna.»

Per més que'ns hem torturat el cervell, no hem sapigut desxifrar l'enigma que enclouen aquestes ratlles sibilítiques.

Un «que no quiere *citarse*»...

¿Quí deurà ser, deus poderosos? ¿Quí deurà ser aquesta violeta modesta?...

□

EN Palaudarias té una torreta al Carmelo. Cada tarda una dòna li porta llet, verdura y altres comestibles. L'altre dia, com que havia de baixar a Barcelona, colocà un lletrero a la porta pera que la bona dòna se n'enterés. El lletrero deia:

«Soc fòra. No deixeu res.»

De tornada a la torreta, en Palaudarias va trobarse ab la sorpresa de que li havien canviat el lletrero per aquest altre:

«Gracies per l'advertencia. Com veurà, no li havem deixat gran cosa.»

Efectivament, els lladres li havien voidat la torre.

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:

Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de suscripció:

Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Del Born al Plata

Impressions de viatge

per SANTIAGO RUSIÑOL

Esplèndida edició * Preu: 3 pessetes

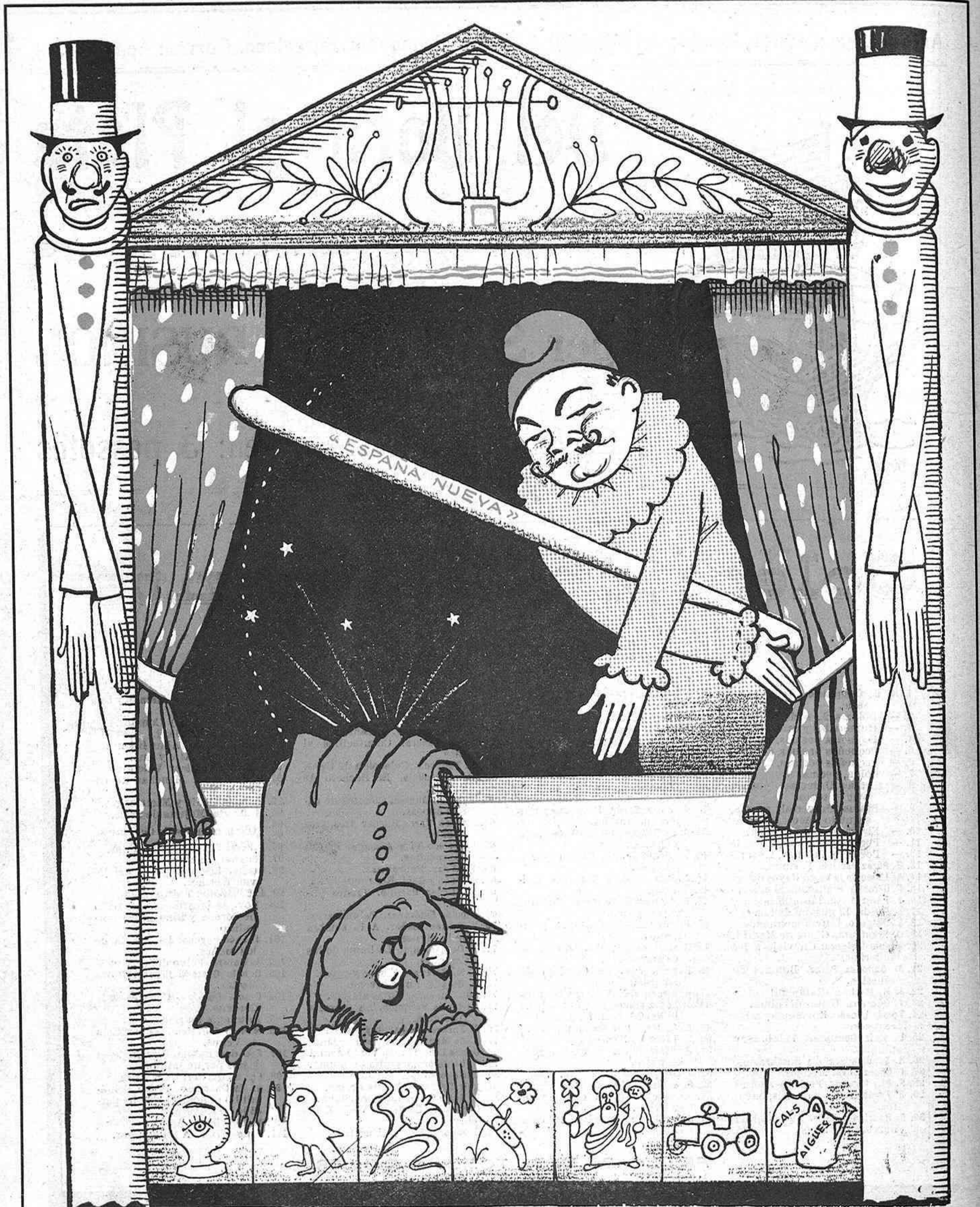
Colección Diamante

TOMOS PUBLICADOS

1. R. de Campamor. Doloras, 1.ª serie.	31. M. Matoses (Gorzuelo). ¡Aleluyas finas!	56. Francisco Alcántara. Córdoba.	85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
2. — Doloras, 2.ª serie.	32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).	57. Joaquín Dicenta. Cosas mías.	86. A. Pestana (Oaíel). Cuentos.
3. — Humoradas y cantares.	33. A. Flores. Doce españoles de brocha gorda.	58. López Silva. De rompe y rasga.	87. Angel Guerra. Al sol.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie	34. José Estremera. Fábulas.	59. Antonio Zozaya. Instantáneas.	88. T. Dostolevsky. Alma infantil.
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie	35. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.	60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire	89. E. de Amicls. Aire y Luz.
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie	36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.	61. L. Taboada. Colección de tipos.	90. L. Garofa de Giner. Valentina.
7. — Colón, poema.	37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.	62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.	91. E. de Amicls. Manchas de color.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.	38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.	63. Angel R. Chaves. Cuentos de varias épocas.	92. Voltaire. Zadig y Micromegas.
9. — Drama Universal, poema, segundo tomo.	39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.	64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.	93. M. Ugarte. Mujeres de París.
10. — El Licenciado Torralba.	40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.	65. Francisco Pí y Arsuaga. El Cid Campeador.	94. Obras menores de Cervantes.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie	41. Jacinto Laballa. Novelas íntimas.	66. Vital Aza. Pamplinas.	95. J. Pérez Zúñiga. Chapucerías.
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie	42. — — — — —	67. A. Peña y Goñi. Río revuelto.	96. Voltaire. Cándido.
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.	43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.	68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios.	97. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz	44. F. Pí y Margall. Diálogos y artículos.	69. Nicolás Estévez. Calandracas.	98. J. Benavente. Teatro rápido.
15. F. Urrecha. Siguiendo al muerto	45. Charles de Bernard. La caza de los amantes.	70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.	99. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
16. A. Pérez Nleba. Los humildes.	46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.	71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.	100. J. León Pagano. La balada de los sueños.
17. S. Rueda. El gusano de luz.	47. R. Altamira. Novelitas y cuentos	72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.	101. A. Guerra. Polvo del camino.
18. S. Delgado. Lluvia menuda.	48. J. López Valdemor (El Conde de las Navas). La niña Araceli.	73. F. Barado. En la brecha.	102. Camilo Castello Branco. María Moisés.
19. O. Frontaura. Gente de Madrid.	49. R. Soriano. Por esos mundos...	74. Luis Taboada. Notas alegres.	103. Graella Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
20. Miguel Melgosa. Un viaje a los infiernos.	50. L. Taboada. Perfiles cómicos.	75. Xavier de Montepín. La señorita Tormenta.	104. Antología taurina.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.	51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.	76. A. Zozaya. De carne y hueso.	105. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
22. J. M. Matheu. ¡Rataplán!	52. J. Ortega Munilla. Fifina.	77. X. de Montepín. Muerto de amor	106. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
23. T. Guerrero. Gritos del alma.	53. F. Salazar. Algo de todo.	78. Conde León Tolstol. Venid a mí...	107. Eça de Queiroz. La nodriza.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.	54. Mariano de Cavla. Cuentos en guerrilla.	79. A. Calderón. A punta de pluma.	108. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
25. L. Rufz Contreras. Palabras y plumas.	55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.	80. Enrique Murger. Elena.	109. M. Sarmiento. Así.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.		81. Luis Taboada. Siga la broma.	110. Felipe Trigo. A todo honor.
27. J. López Silva. Migajas.		82. L. G. de Giner. La Samaritana.	
28. F. Pí y Margall. Trabajos sueltos		83. Cyrano de Bergerac. Viaje a la luna.	
29. E. Pardo Bazán. Arco iris, cuentos.		84. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!	
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.			

PRECIO DE CADA TOMO: 2 REALES

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebra a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

ELS TITELLES DEL DIA

Aquí acaba el primer acte.
Del segon, ja'n parlarem.